

I nGan Fhios don Saol

Joe Steve Ó Neachtain

Bhí cúpla óigeanta sínte ar fhad a leapan, gan gíog na míog astu, ach oiread is dá mba sínte os cionn cláir a bheidís. Uaireanta fada an dorchadais meilte ag iarraidh tarraingt anála a cheilt ar a chéile. Duine ag iarraidh dallamullóg a chur ar an duine eile le codladh gé, ach fios acu araon gur ag malartú dallach dubh a bhíodar. Bhí a cuid súl oscailte aicise ag tnúthán go scáfar le hala sóláis ón duibheagán, ach ab fheasach dósan trí shúile dúnta gur chun duifin a ghabhfadh a n-éagmais i mbreacadh an lae. Puth fánach casachta a lig an cat as an mála. Gan uaithi ach ugach chun breith i ngreim láimhe air, farasbarr díocais uirthi ag muirniú a bhoise, ag fíochán a gcuid méarachai ina chéile, á misniú is á mbiogadh isteach lena croí. Ach léann na bhfiann ní chreasódh croí briste. longa ná orlach níor ghéill sé dá tuineadh ach a leathláimh chomh marbhánta le láimh duine a bheadh in achar an anama. Mhothaigh sé fainne a bpósta ag dul go beo de réir mar a bhí sí ag muirniú a láimhe go grámhar. Pian a bhog deora ar ala na huair, deora a théacht chomh haibéil céanna nuair a chruaigh a chuimhne in aghaidh na hanachaine.

Phreabadar araon go tobann leis an ngeit a bhain scail thintrí astu. Lóchrann scéiniúil a rinne caor lasrach den dorchadas. An phlimp ag pléascadh chomh gárthach is gur chraith sé an teach ó bhun. Greim an fhir bháite a bhí anois aici air, í ar líonrith roimh fhearg Dé, nuair a tháinig trup trap a mbeirt chlainne de sciotán isteach sa seomra. Tormán na toirní tar éis rith a chur orthu agus iad ag coimhlint faoi thearmann lár leapan. Gan iontu ach dhá phutachán ar thóir foscaidh in ascaillí a dtuistí. Neasa in aois a cúig bhliana, ach í ní b'ac lai ná Niamh a bhí bliain go leith ní ba shine. Líon an seomra le biogail chodlatach is an bheirt ag caraíocht nó gur éirigh le Neasa a cuid coisíní a shacadh síos idir Mama agus Deaide. Oiread ríméid uirthi á rómhar fhéin is gur bhain sí an greim láimhe as aimhréidh. Choigil na tuismitheoirí a gcuid den tsaoil i dtaisce a mbaclainne, á mbréagadh go ceanúil le cogarnail mhisnigh.

Thosaigh braonacha troma d'uisce na toirní ag cur deora le pána na fuinneoge sul má phléasc an chéad phlimp eile go bodhar i bhfad ó bhaile. Lean ciúnas fada an tuairt, gan le cloisteáil ach sran-nadh na bpáistí agus corruaill ón bhfar-raige a bhí i bhfoisceacht urchair chloiche de bhinn an tí. Ní raibh aithne ar áilleacht na maidne dár gcionn, a raibh brón ná buairt ar dhroim an domhain. Gaetha geala gréine á síneadh is á searradh féin i bhfairsinge áirgiúil an tseomra, seomra a raibh flaitheas na farraige mar bharr áilleachta ar a radharc. Gan aon eas-namh saolta ag gabháil leis ach easpa an tsonais.

Ba é an clog a chuir an chéad siliúir eile iontu. Tairéim air, ag tabhairt foláirimh go raibh sé in am aghaidh a thabhairt ar an lá. Na díchéillí ag roinnt póigíní na neamhurchóide go cineálta leis na céilí a bhí ina dtost. Tost nár thug an óige aon tsuntas dó. Giodar iontu ag princeam thar phluideanna, ainmneacha a gcuid cairde ina liodán ar bharr a ngoib agus gan aon fhoighid le cur iontu ach ag brostú na máthar lena bhfáil faoi réir don aoibhneas a bheadh i ngarraí theach na scoile.

Aoibhneas a chuir cluaisíní croí air ón lá ar saolaíodh iad, ach a bhí ag cur ualaigh ar bhéal a chléibh anois. Cheil sé cnead ghoilliúnach, fad is bhí siad ag rampúch leo as an seomra. An mháthair go spéir-iúil ina gcuideachta, ag iarraidh an taobh ab fhearr a choinneáil amuigh. Truamhéala le tabhairt faoi deara ar a haoibh bhréag-gháireach mar a bheadh sí ar a mine géire ag iarraidh clog an tsaoil a chasadh in aghaidh stuif. Impí ina hamharc ag breathnú idir dhá shuil air nó gur dhíbir a dhreach dúr doscúch as an seomra í. D'at tocht na héagmaise ina ucht agus é ag samhlú screadach cráite an dá chréatúirín nuair a d'fhág-fadh an chinniúint a dteaghlach brúite briste.

Go drogallach a d'fhág sé an leaba. Dubhchroí ag cur faoi ndeara dó casadh ar ais agus breathnú don uair dheiridh ar an leaba a thug oiread suaimhnis agus só dóibh. Ionad ginte a chlainne. Ionad grá agus gáire, áit a gcodlaidís go te teo-lai i mbarróga loma a chéile, nuair a bhíodh doineann an gheimhridh ag fean-nadh féasóige de chúr na farraige in aghaidh na fuinneoge. Gan fanta mar

chomharthaíocht dá seal in ionad an tsonais ach múnla a chloiginn ar an bpillíúr. Dheifrigh an t-uaigneas i dtreo an tseomra folctha é, parúl curtha ar a chéile acu gan aon mhúisiam a chur ar na páistí nó go gcaithfidís ceart críochnaithe é. Níor thug dhá shúil inníoch a bhí slogtha siar ina cheann mórán dóchais dó, scéin iontu ag breath-nú air á bhearradh fhéin. Radharc a thug fuarallas amach thrína chraiceann. Bhí blas searbh ag triomú a bhéil nuair a chuir sé faoi ndeara dó fhéin aghaidh a thabhairt ar an gcomhlúadar.

“Cén fáth nár fhan tú i do chodladh? Tabharfaidh mise chuig an scoil iad.” “Tabharfaidh mé fhéin ann iad.” Stad sí dá graithe d'fhonn cur lena cuid argóna, ach bhac an stodam a bhí ina iompar í. A chuid mífhoighde á mbrostú amach an doras sul má bhí sé d'uain acu a gcionn a chúiteamh léi. Saothar uirthi ag sacadh boiscíní lóin síos i málaí agus á leagan ar an suíochán lena dtaobh. Bhí a cuid cos ag rith uaithi le fonn suí isteach ina gcuideachta, dá dtoileodh a dhreach íogmhar é. Amach roimhe a bhí sé ag breathnú go crosta agus ríméad a chlainne ag dul thar a chluasa. Ise go liúntach ag breathnú ina ndiaidh nó go dtug siad cor as amharc.

Phléasc an t-ualach aníos de bhéal a cléibh sul má bhí sé d'ionú aici cúlú isteach ar foscadh ó shúile na gcomharsan. Gan aon cheansú ar an mbleacht goirt deora ná ar an gártháil chaoineacháin a rinne sí in ard a cinn tar éis an doras a dhúnadh amach. Í ag samhlú an mheáchain a bheadh ina glór ag iarraidh an drochscéal a bhriseadh dá gcuid páistí. Beart pianmhar a

I nGan Fhios don Saol

thairg sí a fhulaingt ar a son. Í faoi réir le dhul ag taoscadh na farraige móire dá bhféadfadh sí ré an achair a thabhairt dó, ach gan fóiriúint i ndán dó ón nóiméad ar chuala sé gur aige fhéin a bhí an t-anshógh le roinnt.

I bhfoisceacht céad slat de gheata na scoile a stop sé an carr agus a chroí ina bhéal ag iarraidh focla boga a roghnú dá chruachás. Giúin chroíúil na bpáistí a bhí ag spraoi i gclós na scoile ag beophianadh na beirte. Bís orthu nó go mbeidís ag rith is ag rásail i gcomhlú-adar a gcairde. Amharc a súl ar leathmhaing i dtreo an tsonais nuair a phógadar a leiceann go deifreach. Fonn air an deis a thapú, ach gan é de chroí ann múisiam a chur orthu. Iad chomh haerach le dhá mhionnán ag fágáil slán aige.

Chruinnigh meall i mbéal a chléibh ag breathnú ina ndiaidh. Iad ligthe uaidh aige gan oiread is a leithscéal a ghabháil. Abairtí a bhí curtha de ghlan-mheabhair i rith na hoíche fanta i bhfastó ar bharr a theangan. I gcogar a thosaigh sé ag teilgean na bhfocal ina ndiaidh, chomh coinsiasach is dá mba í faoistin a bháis a bhí sé a spré amach go dúrachtach. “Beidh Deaide ag dul san ospidéal inniu níl aon neart air ach tabharfaidh Mamí aire daoibh aire mhaith”

Bhí sé buíoch anois nár lig an mheat-acht dó an drochscéal a roinnt leo. Tocht ag cur stad ann, teannas ag iar-raidh pléascadh amach thrí mhullach a chinn. Teannas a bhí molta ag dochtúirí dó a sheachaint ar mhaith le fad saoil. Drioganna ré roithleacáin ag baint an tsolais as a shúile. Chaoch sé amharc a intinne in aghaidh na hanachaine ag tnúthan le cúpla meandar sóláis, ach mhearaigh séideadh buin-neáin comhlúadar dó. Bhí carranna ag pógadh tóineanna a chéile i mbéal an gheata agus gasúir ag rith mar a bheadh seachrán á gcur le buille.

Idir a bheo is a mharbh a d'éalaigh sé leis as an mbealach. Cúlraíd ag teastáil lena bhreithiúnas aithrí a chur faoi bhrí na guibhe. Gan an guibhe fhéin de cheirín intinne aige ó thit sé amach le

Dia. Cuthach feirge a chuir faoi ndeara dó rois eascaíní a chur go mullach an aeir nuair a chinn air meabhair a bhaint as an ngrá Dé a bhí tar éis a theaghlach a fhágáil in umar na haimléise. Gan mórán samhaine le baint as rúndi-amhair in am an ghatair.

Síos i dtreo na céibhe a thug sé aghaidh an chairr. Brat nóiníní bána ag ceil-iúradh an earraigh ar fhad an bhealaigh nó gur leathnaigh siad ina ngairdín Pharthais ar na maolchnocáin cois cladaigh. Áilleacht a ghinfedh rabharta dóchais don té a bheadh ábalta an dóchas a iompar. Chaoch sé a shúile in aghaidh ghile na gréine a bhí ag bogrince ar dhroim na farraige. Shiúil sé i dtreo na mbád a bhí ceangailte le céibh bheag chloiche in ascaill an chrompáin. An púcán a thugadh léar-gas ar na Flaithis dó ag snámh go socair suaimhneach sa mbarr láin. D'umhlaigh an tslat bhoird dá mheachan mar a bheadh sí ag cásamh an dóláis leis, ceann faoi ar feadh dhá mheandar mar a rinne an dochtúir nár chuir fiacail ann. ‘Ailse’ a dúirt sé ag craitheadh a chinn go cinnte. Tost ansin in ómós don tsleá a bhí ag spi-onadh putóga, sul má bhain sé feidhm as an gcóras aibíte chun beartas leighis a léiriú, é chomh dóchasach go dtóg-fadh sé duine ó bhás go beatha, ach b'fhurasta dó a bheith dóchasach nuair nach air a bhí an éalann.

“Ní hé deireadh an tsaoil é”, mar fhocal scoir aige ag éirí ina sheasamh is á mhúscaill le bosóg mhisnigh, ach bhí sé fánach aige a bheith ag iarraidh mean-ma mharbh a ardú. Ba phurgadóir gach ré solais ón noiméad sin. Páis a mhná is a chlainne ag cur meáchan céadach sa gcrois a bhí á chiapadh. Crois a bhí ag tabhairt fuarallais amach thrína chraiceann agus é ag iniúchadh anama ar éadan a uaireadóra. Dhá uair an chloig fanta sul má chaithfeadh sé aghaidh a thabhairt ar ospidéal na hailse san Ardchathair. Ifreann a chuid samh-laíochta, b'fhearr leis bás a fháil ar an toirt dá mbeadh sé de thrócaire i nDia glaogh air.

Lig sé a ucht amach thar an tslat bhoird ag géilleadh don lagar spiorad a d'aim-

sigh a chuid glúine. Cóir leighis a bhí chomh léanmhar is nach bhfágfadh sé ribe as a cheann ag cur scéin an bhainbh dhóite ann. Rabharta meatachta á dhaingniú san ísle brí. Ba léanmhaire fós an leigheas a bhí casta deiseal agus tuaifeal ina cheann le linn uaireanta uaigneacha an dorchadais, ach bheadh suaimhneas sciobtha síoraí de luach saothair air. Gan an poll báite ach fad a láimhe uaidh. Maidhmeanna beaga ag lapaireacht mar a bheidís ag sioscadh leis, an fharraige chomh mealltach is go mba dheacair leis a chreidiúint nach mbeadh trua ná taisce inti ag plúchadh an anama amach as. Bhí dhá cheann na meá á chur ar forb-hás ar an tslat bhoird, gan ag teastáil ach sá cos lena chur go tóin poill i ndiaidh a mhullaigh. Beartas a bhí furas-ta le cur i gcrích in am marbh na hoíche, ach a bhí ag tabhairt a dhushláin anois. Bháigh sé a chuid ingne i dtaobh an bháid, ag cur greim an fhir bháite de chuingir air fhéin ó dhul ar aghaidh ná ar gcúl. Scread sé go ciúin i dtreo na síoraíochta ag iarraidh fóiriúint óna ghéibheann. Faoileán a scread ar ais mar a bheadh sé á mhaíomh chun far-raige ina chuideachta. Scaoil sé thar bord é fhéin chomh fada is go raibh an t-uisce ag líochán a chuid gruaige. Gan de dhíth ar a chinneadh ach taom min-sigh. Crann an bháid i gcumraíocht croise sínte ar a fhad faoi uisce. Portáin le feiceáil ag séirseáil anonn is anall mar a bheidís faoi réir le dhul i mbun obráide, goin orthu le dhul ag strachailt geampaí nó go n-alpfaidís as meall a bhí ar thob é a chriogadh. Smaoineamh a bhí chomh sceonmhar le sceanairt na ndochtúirí, gan caitheamh na leathphinghne de dhifríocht ann, ach an seans caol ar fhad saoil a bhí na dochtúirí a thuar. Chúlaigh sé ar ais in aghaidh a thola, a scáile á leanacht mar a bheadh sé ag sá leis.

Dhearc sé isteach ins na súile air fhéin go leithscéalach, a chuid meatachta ag cur náire air. Náire nach raibh le sonrú sa scáile a bhí ag breathnú chomh fol-láin le bradán thar an gnapáinín dofhe-icthe a bhí á chéasadh i ngan fhios don saol. ■